

Nr 38.

Av herr **Starbäck m. fl.**, om anslag till frivilliga övningar med landstormen.

Att statsmakterna under år av depression och nödtid söka på varje tänkbart sätt begränsa statens utgifter, är självfallet icke endast önskvärt utan även nödvändigt, och i en så vällovlig strävan böra de kunna påräkna bistånd och stöd hos alla anslagsäskande verk och myndigheter.

Men sparsamhet kan också drivas så långt, att av bristande underhåll fara uppstår för förlust av oersättliga värden. Ett sådant fall synes oss föreligga, då kungl. arméförvaltningen icke ifrågasatt någon medelsanvisning för frivilliga övningar med landstormen under första halvåret 1923, och då försvarsministern icke heller funnit anledning göra någon hemställan rörande denna angelägenhet.

Erfarenheterna från världskriget peka på landstormens ökade vikt och betydelse. Medan under 1800-talet grundtanken var den, att, sedan linjetrupporna kämpat sin strid till slut och allt syntes förlorat, landstormen skulle inkallas såsom den sista reserven för ortförsvaret, har dess avsedda användning blivit en helt annan. Redan före världskrigets utbrott hade landstormen flyttats från bakre ledet fram i främsta. I stället för att inkallas sist, mobiliseras den numera först, och dess uppgifter ha blivit lika ansvarsfulla som många.

Gräns- och kustbevakning samt skyddandet av linjetrupporns mobilisering kvarstår alltjämt, likaså bevakningen av broar, slussar och andra konstbyggnader, förråd och industriella anläggningar m. m., alla dessa uppgifter, som äro oss bekanta från 1914 års landstormsmobilisering, då hela vårt folk utan klassåtskillnad så att säga levde med i landstormens dagliga tjänstgöring.

Men nya uppgifter, och nästan ännu mera betydelsefulla, ha tillkommit. Inom etapp-tjänsten ha öppnat sig vidsträckta verksamhets-

områden, och mångfaldiga exempel från världskriget visa, att landstomsförbanden även komma att användas för ansvarsfulla taktiska uppgifter. Den blir ofta tvingad att kämpa sida vid sida med linjetrupporna.

Vidare må framhållas den mångsidiga verksamhet, som väntar landstormen för industriens mobilisering, vars betydelse och omfattning under kriget blevo hitintills oanade.

Slutligen återstår att nämna ännu en uppgift, måhända den viktigaste, nämligen luftförsvaret. Redan den omständigheten, att luftkriget faktiskt undanröjt skillnaden mellan krigsskådeplats och hemort, gör ju, att varje formation, även den som har sin plats bakom de stridande, om landstoms- eller annan, måste vara beredd att när som helst så att säga befinna sig öga mot öga med en fiende. Men därtill är att märka, att försvaret mot luftenfall, som även hos oss med ofrånkomlighet väntar på sin organisation, med all sannolikhet i mycket stor utsträckning kommer att anförtros just åt landstormen.

Landstormens betydelse för vårt försvar får således på intet sätt underskattas. Den måste vara färdig och beredd redan före ett fredsbrott, och en eventuell minskning av beväringssäsongernas övningstid måste med nödvändighet medföra ökade omsorger om landstormen.

De av erfarenheterna från vår landstormsmobilisering framtvingade dels frivilliga, dels obligatoriska sexveckors-landstomsbefälskurserna 1914—1915 hava icke senare upprepats, och alltsedan år 1917 ha de obligatoriska kader- och femdagarsövningarna varit helt inställda, för de senaste åren motiverat med försvarsrevisionens pågående utredning.

Visserligen föreskriver landstomsförordningen även andra övningar, frivilliga, bestående av dels skjutövningar, »vilka så vitt ske kan anordnas inom det frivilliga skytteväsendet eller i samband med dess skjutningar», dels även av »landstomsbefälskurser samt andra frivilliga övningar, till vilka Kungl. Maj:t anvisar medel». Men även sådana övningar äro från och med innevarande år omöjliggjorda på grund av det riksdagsbeslut i fjol, enligt vilket anslaget till frivilliga övningar med landstormen icke vidare skulle utgå.

Numera förefinnes således ingen som helst utbildning eller övning för landstormen, ehuru den inom sig räknar våra dyrbaraste årsklasser.

Det bör dock lätt inses, att bibehållandet av övningar för landstormen och särskilt landstomsbefålet är nödvändigt för att hålla organisationen levande. Utan övningar omöjliggöres t. ex. ett någorlunda riktigt uttagande av befäl och fyllande av de efterhand uppkommande luckorna i befälskadern. Detta har länge berett vederbörande militära

myndigheter allt mera stegrade svårigheter. Att bristningsgränsen inom kort är uppnådd, förstår man, då man betänker, att av de landstormsmän, som år 1915 deltog i våra hittintills enda obligatoriska befälskurser, de sista utträda ur landstormsåldern med innevarande år.

Detta interregnum, utan varje som helst övning för vår landstorm, varunder många års arbete på landstormsorganisationens uppbyggande omintetgöres, kan icke utan allvarliga följder fortsätta. Ha nu omständigheter tvingat till den obligatoriska utbildningens inskränkning eller, såsom för tillfället, rent av inställande, måste de frivilliga övningarna tillmätas så mycket större värde.

Härtill kommer, att även alldeles bortsett från det rent militära utbytet de frivilliga landstormsövningarna uppehålla intresset för landstormen och dess uppgifter och därigenom för försvaret i sin helhet. De bidraga till att inom alla samhällsklasser hålla landstormsbegreppet och känslan för hembygden levande, ty de räkna utan klassåtskillnad deltagare från alla tänkbara yrkesgrupper. Så voro exempelvis i 1914—1915 års *frivilliga*, sex veckor långa landstormsbefälskurser, vilka samlat två tusen deltagare, olika yrken procentuellt representerade på följande sätt: läroverkslärare 1,55, folkskollärare 2,45, läkare och apotekare 0,75, arkitekter, ingenjörer och byggmästare 8,20, journalister 1,20, direktörer och disponenter 2,35, fabriks- och godsägare 3,40, lantbrukare 20,05, köpmän 12,0, kontorschefer och banktjänstemän 4,0, kontorister 3,10, rådmän, stads- och landsfiskaler m. fl. 0,85, järnvägs-, post-, tulltjänstemän, lantmätare och jägmästare 4,10, inspektorer och arbetsförmän 8,20, poliser och vaktmästare 2,55, hantverkare 9,20 samt arbetare av skilda yrken 16,05. Detta försvarsintresse hos den mogna, omdömesgilla delen av vår manliga befolkning är en nationell tillgång, som ej får förspillas.

Vi anse således, att mycket tungt vägande skäl tala för att anslag till landstormens frivilliga övningar snarast ånyo beviljas och utan att försvarsrevisionens utredning därigenom kan anses föregripas. Och som erfarenheterna från de senaste åren visat, att tillslutningen till dessa övningar är särskilt stor redan på våren, torde anslag böra utgå redan under första halvåret 1923.

De för år 1922 såsom för föregående år erforderliga medlen hava av kungl. arméförvaltningen beräknats till 95,910 kronor.

På grund av vad sålunda anförts få vi därför hemställa,

att riksdagen ville besluta ett anslag till frivilliga övningar med landstormen under första halvåret

1923 med hälften av ovan för helt år beräknade
summa eller 47,955 kronor.

Stockholm i januari 1922.

Karl Starbäck.

Arvid Lindman.

P. Nilsson,
i Bonarp.

David Norman.

Bj. Holmgren.

G. A. Björkman,
i Norrköping.

Ad. Wiklund.

Ax. Sundling.

Sig. A. Carlsson.

P. Valerius Olsson.

O. A. Ernfors.

Carl Ros.

Oscar Lundqvist.

Swen Persson.

Edvin Leffler.

Carl Arv. Andersson.

John Jönsson,
i Boa.

C. A. Björkman,
i Långhem.

Nils Holmström.

Erik Nylander.

J. Fjellman.

Bertha Wellin.
